

Čís. 582.

Doložkou na faktuře »splatno a žalovatelné v....« buď opodstatní se i splnění i sudiště závazku, nebo nevzejde ani ten ani onen účinek.

Ujednáno-li, že zboží, objednané ústředím pro odbočku, bude zapláceno teprve po revisi faktury ústředím, není faktura po rozumu § 88, odstavec druhý j. n. zaslána opožděně pro to, že došla ústředí teprve po dodání zboží odbočce. Dostí na tom, že došla ústředí dříve, než provedena byla revise zboží.

Faktura zaslána jest ve smyslu § 88, odstavce druhý j. n. v čas, došla-li objednatelce dříve, než uplynula lhůta ku prozkoumání a pozastavení zboží.

(Rozh. ze dne 7. července 1920, Rv II 109/20.)

Dopisem ze dne 25. ledna objednala Vídeňská akciová společnost zboží u tuzemské firmy s tím, by zboží dodáno bylo do tuzemské (Adamovské) továrny objednatelky a dále s tím, že zboží bude zapláceno po revisi faktury. K této objednávce dodala tuzemská firma dne 7. února 1919 zboží přímo do Adamovské továrny a zaslala ústředí fakturu ze dne 8. února 1919, opatřenou doložkou »splatno a žalovatelné v Liberci«. Faktura dostala se do rukou ústředí dne 12. února a nebyla jím pozastavena. Dne 25. února 1919 zahájilo ústředí revisi faktury, revise provedena Adamovskou továrnou dne 21. března 1919 a shledáno vše v pořádku. Po té nabídla objednatelka zaplacení faktury v korunách rakouských anebo neokolkovaných. Dodatelka takovému placení odmítla a žalovala u zemského soudu v Brně o zaplacení v korunách československých. Soud první stolice uznal dle žaloby. Nepřistoupil sice na stanovisko žalující firmy, dle něhož nepozastaveným dodatkem ve faktuře ujednán Liberec za splnění závazku, poněvadž faktura došla ústředí teprve po převzetí zboží Adamovskou továrnou, použil však nicméně na prospěch žalující firmy ustanovení § 8 nař. ze dne 25. února 1919, čís. 86 sb. z. a n., pokud se týče § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., vyloživ je tak, že míněny jsou oněmi ustanoveními veškeré platy, jež v tuzemsku mají se uskutečnit, aťsi proto, že v tuzemsku je splnění závazku, aťsi proto, že v tuzemsku je dle § 905 obč. zák. nebo čl. 325 obch. zák. pouhé platiště závazku. Uvedl pak pro své stanovisko ještě další důvody, najmě ten, že žalovaná firma tím, že revise faktury byla opožděně zahájena a provedena, octla se v prodlení a musí nahraditi žalující firmě to, co by tato měla, kdyby byla neokolkované bankovky obdržela v čas a byla mohla dáti si je v tuzemsku okolkovati. Odvolací soud potvrdil rozsudek první stolice. Uznal sice rovněž, že faktura došla k žalované firmě opožděně, byl však právního názoru, že toto opoždění má jen v zápětí, že nepozastavením faktury nebylo sice založeno sudiště dle druhého odstavce § 88 j. n., že však ujednáno bylo takto alespoň splnění závazku. Další důvod pro potvrzení rozsudku shledal odvolací soud v ustanovení čl. 342, odstavec třetí a čl. 324 odstavec druhý obch. zák., poněvadž žalovaná firma byla povinna zaplatiti zboží při jeho odevzdání, to jest nejen současně s odebráním, nýbrž i na místě odevzdání, to jest v Liberci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odůvodnění rozsudku odvolacího soudu není sice s to, by obstálo před zákonem, nicméně ve věci samé rozhodla druhá stolice správně. Nelze přisvědčiti k právnímu názoru odvolacího soudu, vedle něhož prý, zaslána-li opožděně faktura s doložkou splatnosti a žalovatelnosti, nezakládá sice soudní příslušnosti, ovšem ale, nechal-li ji kupitel bez výtky, místo splnění. Vždyť i odstavec druhý § 88 j. n. zařaděn jest pod společný nadpis »soud místa splnění«, z čehož plyne, že soudní příslušnost i v případě druhého odstavce § 88 j. n. jest důsledkem stanoviska zákona, že zasláním faktury, opatřené řečenou doložkou, a mičením kupitele k této doložce zakládá se místo splnění a že následkem toho právě tak, jako v případě prvního odstavce § 88 j. n., jest udané místo zároveň i sudištěm pro spory ze smlouvy. Z toho plyne, že obojí účinek nepozastavené faktury jest v těsné spojitosti a že není přípustno, by této skutečnosti účinek s ní po zákonu spojený se v jednom směru přiznával, v druhém směru však upíral. Naopak: buď nepozastavená faktura nemá ohledně řečené doložky ničeho účinku nebo přivodí obojí následek, jenž k ní po zákonu jest připojen. Již v základním svém pojetí pochybným, v tomto případě však skutkovým dějem vyloučeným jest i další pokus odvolacího soudu, dospěti použitím ustanovení čl. 342, odstavec třetí, a 324, odstavec druhý obch. zák. k uspokojivému rozřešení rozepře. Pojetí to jest již ve svém základu pochybným, poněvadž řečená ustanovení připouštějí různý výklad. Lzeť ustanovení čl. 342, odstavec třetí obch. zák. rozuměti nejen tak, jak vykládá je soud odvolací, nýbrž, hledíc k doslovu odstavce prvního téhož čl. 342, i tak, že odstavec třetí chová v sobě pouze předpis o čase, nikoli i o místě kupitelova plnění. Při tom i ti, kdož kloní se ku prv naznačenému výkladu, připouštějí pro povahu věci a obchodní zvyklost úchylnky v případech, kde zboží odjinud se zasílá. Než nehledíc k tomu má předpis čl. 342, odstavec třetí obch. zák. místo jen potud, pokud smlouvou jinak není stanoveno. A o takovýto případ jedná se v této právní rozepři. Nepadá ovšem po této stránce na váhu lístek žalující firmy ze dne 12. května 1919, poněvadž označením platebního místa zřizuje se pouze osoba, zmocněná kupní cenu přijati, na obsahu závazku však tím ničeho se nemění. Naproti tomu ani prvá ani druhá stolice nepovšimla si náležitě dodatku na objednávce »Bezahlung erfolgt nach Fakturarevision«, jenž přijetím objednávky stal se součástí smlouvy a jeví rozhodující vliv zejména ve dvojím směru. Dodatkem tím v první řadě ruší se náležitost současnosti předání zboží a zaplacení kupní ceny a padá tím podklad pro úsudek, že současností vzájemného plnění je samá sebou podmíněna i místní souvislost kupitelova plnění. Dodatek ten má však zároveň vliv na další rozhodující otázku, totiž na otázku, zda faktura odeslána byla, správněji řečeno zda došla kupitele v takový čas, že ve smyslu § 88 odstavec druhý j. n. dlužno považovati ji za došlou v čas. Vyhradivši si zaplacení po revisi faktury dala žalovaná firma na jevo, že jednak má býti sprostěna povinnosti k bezodkladnému prozkoumání zboží dle čl. 347 obch. zák., jednak, že zboží má se považovati za převzaté teprve, až dojde od Adamovské továrny vyrozumění, že zboží dodáno bylo tak, jak bylo objednáno. a revisní kancelář žalované na základě tohoto vyrozumění pak výplatu faktury nařídí. Poněvadž však smysl předpisu § 88

odstavec druhý j. n. o včasnosti zaslání faktury jest ten, že kupiteli nelze ukládati za povinnost, by odpovídal na dodatky ve faktuře, jež došly ho v době, když převzetím zboží smlouva kupní jest již uskutečněna, takže rubem onoho smyslu jest úsudek, že fakturu dlužno považovati za včasnou v případě, dostala-li se do rukou kupitele dříve, než prošla lhůta k prozkoumání zboží a případným výtkám proti zboží, nezáleží v tomto případě na tom, že faktura odeslána byla a dostala se do rukou žalované firmy po dni, kdy bylo zboží Adamovskou továrnou převzato. Dostí na tom, že dostala se do rukou žalované firmy dávno před tím, než byla jí revise zboží zahájena a továrnou vykonána. Dle řečeného dostala se faktura i s dodatkem do rukou žalované firmy po rozumu § 88 odstavec druhý j. n. v čas, dodatek přivodil účinky tohoto zákonného předpisu, zejména založil místo splnění v tuzemsku, O tom pak, že závazek žalované firmy, jestli splatným v území čsl. republiky, musí vyrovnán býti v čsl. korunách dle zákonné relace 1 : 1, nemůže býti nejmenší pochybnosti.

Čís. 583.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n., o zajištění půdy drobným pachtýřům.

V jednání o nároku drobného pachtýře, by mu pozemek ponechán byl na dále v pachtu, zastupuje církevní majetek obročník, pokud se týče patron, jedná-li se však o postoupení pozemku do vlastnictví, jediné finanční prokuratura.

(Rozh. ze dne 8. července 1920, R I 444/20.)

V nesporném řízení o nárocích drobných pachtýřů, by jim ve smyslu zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. postoupeny byly do vlastnictví farní pozemky, nevyhověl Nejvyšší soud dovolacímu rekursu finanční prokuratury, nakázal však okresnímu soudu, aby o roku, který bude nařízen k věcnému jednání o přiblíškách pachtýřů, vyzvolil též finanční prokuraturu a dal jí také doručiti veškerá další vyřízení.

O d ů v o d n ě n í.

Stěžovatelce lze dáti za pravdu potud, že v nesporném řízení o nárocích drobných pachtýřů na postoupení pachtovaných pozemků církevních do vlastnictví obročník není oprávněn zastupovati kostel po případě jmění obroční. Soud rekursní, který vychází se stanoviska opačného, patrně směsuje otázku, u kterého orgánu jakožto hospodářské správy statku církevního (kostelního, zádušního, farního, obročního a pod.) lze s právním účinkem ohlásiti požadovací nárok (§ 12 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.), a otázku, který orgán jest po zákonu povolán k tomu, by v řízení zahájeném o řádné a včasné ohlášce zastupoval statek církevní. Pokud pachtýř (podpachtýř) obmezuje se na požadavek, aby mu zemědělský pozemek v pachtu byl ponechán, nemá ovšem dotčená otázka praktického významu, poněvadž jde v tomto případě o úkon správy majtkové a po této stránce tudíž zpravidla postačí, bude-li církevní